

EKE – Kolozsvár 1891 túrakaiuzok

Kós Károly

Gyalogos

Emlék- és Teljesítménytúrák

XV. kiírás

TÚRAKALAUZ

2018/4. szám

2018

10 km

Erdélyi Kárpát Egyesület
Kolozsvár 1891

**IX. KOLOZSVÁRI
MAGYAR NAPOK**

Kedves túratársunk!

***Szeretettel köszöntünk az Erdélyi Kárpát Egyesület – Kolozsvár 1891
által megrendezett***

Kós Károly Gyalogos Emlék- és Teljesítménytúrán!

A túra teljesítését akkor ismerjük el, ha a résztvevő szabályosan benevezett, minden ellenőrző ponton bélyegeztetett, és teljesítette a szintidőt.

A teljesítést oklevéllel és kítűzővel jutalmazzuk.

A túrán mindenki a saját felelősségére indul, a rendezőktől kártérítés semmilyen jogcímen nem igényelhető.

A túra részben tájvédelmi területen halad, annak természeti értékeit őrizd meg, hogy ugyanolyan szép maradjon, mint amilyen most!

Rövidítések, jelölések

MP = mérési pont (pl. **K-101**): olyan útvonalpont, amelynek a szervezők a túra-útvonal lejárása során GPS-készülékkel lemérték a koordinátáit és a tengerszint feletti magasságát.

A fényképeken szereplő sorszám azt jelzi, hogy az illető kép a megfelelő számú MP környezetét ábrázolja.

EP = ellenőrző pont (pl. **2. EP**): az az útvonalpont, amelynél a pontbíró lebélyegzi az igazolólapot, és bejegyzí az áthaladási időpontot (beleértve a RAJTot és a CÉLt is) tszfm. = tengerszint feletti magasság

A, B, C = abban az esetben, amikor egy adott szakasznak több részből áll a térképe, a résztérképek sorrendjét jelöli

Útvonaljelzések

A túra útvonalát fehér-piros jelzőszalagokkal és festett piros sáv jelzésekkel is kijelöltük.

A Tóthpál Tamás, illetve Mezei Elemér által az előző években készített túrakaalauzok anyagát részben felhasználva szerkesztette és írta: Branea Róbert.

Fotók: Ambrus Tibor, Branea Róbert, Mezei Elemér, Nagy Zoltán

Képfeldolgozás: Lixandru Róbert / Térképek és grafikonok: Lixandru Róbert, Branea Róbert
Tördelés: Virág Péter

Közreműködtek: Maksay Katalin, Szabó Zsolt, Szikszai Attila, Szikszai Ildikó, Venczel Enikő
A térképek az openmaps.eu honlapról származnak.

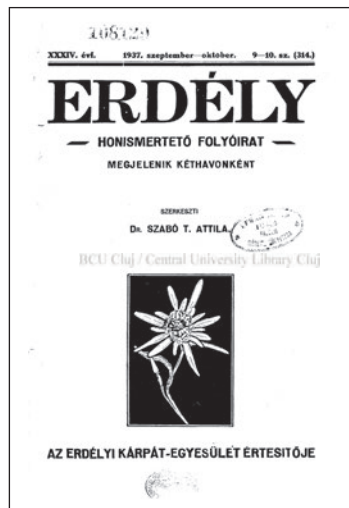
A térképek és a grafikonok szerkesztése a Garmin BaseCamp™ programmal történt.

Nyomtatás:
www.photogo.ro

ISSN 2601 – 6583, ISSN-L 2601 – 6583

A természetjáró tízparancsolata

1. *Csak olyan útra vállalkozzál, amelyet elbírsz, mert különben kockáztatod egészségedet és megakadályozod kiránduló társaidat útitervük végrehajtásában.*
2. *Az indulásra, visszatérésre kitűzött időben pontosan légy jelen; inkább te várj az indulásra tíz percet, semhogy tereád várjanak ötöt.*
3. *Ne légy senkinek terhére; légy vidám, de örökös fecsegéssel, hangos beszéddel ne zavarod útitársaidat; légy szerény, kicsinylő megjegyzésekkel, haragos kifakadásokkal, türelmetlenkedéssel ne rontsd el mások jókedvét és szórakozását.*
4. *Becsüld meg természetjáró testvéreidet, igyekezz hasznossá tenni magadat a társaságban, segíts a rászorulóknak, bajban el ne hagyj őket.*
5. *Szeresd a természetet, hagyd meg a maga eredetiségében, komoly ok nélkül ne pusztítsd el egyetlen növényét, állatát sem. A magad vagy egyesületed nevét sehová föl ne vésd, a hulladékot égesd vagy rejtisd el. [Ez 100 évvel ezelőtt elfogadható eljárásnak minősült, de ma már nem az. A ma érvényes szabály: a hulladékot vidd haza magaddal, és – lehetőleg szelektíven – helyezd el a megfelelő szeméttárolóba.]*
6. *Erdőben tüzet ne rakj, könnyen szél kerekedhetik és bajt okozhat; a mezőn, réten – erdőtől távol – rakott tüzet égve ne hagyd.*
7. *A falu népét beszéddel, magaviseletteddel vagy ruházkodásoddal meg ne botránkoztasd, vedd egész ember-számba őket és igyekezz szokásaikhoz alkalmazkodni.*
8. *A vendégjoggal vissza ne élj, a természetjáróknak rossz hírért ne költsd; kíméld a más vagyonát útról, ösvényről le ne térj, tilosban (vetésen, kaszálón, kerten keresztül) ne járj.*
9. *A menedékházak nem kocsmák, hanem valamelyik egyesület szállásadó, vendéglátó házai, tehát úgy viselkedj mint vendég, hogy magadra, egyesületre, nemzetre szégyent ne hozz.*
10. *Éjszakai nyugalomra szánt időben – menedékházban, magánlakásban, szénapadláson, sátorban vagy bárhol másutt – ne zavarod testvéreidet beszéddel, járkálással, késői lefekvéssel vagy korai fölkeléssel, mert sok kirándulás sikerét, örömét tette már tönkre egy-egy álmatlan éjszaka, ne légy tehát ilyennek okozója. Közelítsd meg a természetjáró mintaképet!*

(Megjelent az ERDÉLY 1937/9–10., szeptember–októberi számában, 89–90. old. Internetes hozzáférés: <http://dspace.bcucluj.ro/handle/123456789/38713>)

BEVEZETŐ

„Kós Károly hívó szó. Hívó szó minden magyarnak: anyaországának és budapestinek, határon túlinak és erdélyinek, kalotaszeginek, székelyföldinek, sepsiszentgyörgyinek és még sorolhatnánk a magyarság évezredes lakhelyein élőket, akik számára Kós Károly neve egyszerre jelenti a magyarsághoz, az anyaföldre, Erdélyhez való ragaszkodást, a maradandó, népi építészetből táplálkozó, de mégis európai építészetet.”

(Dr. Kenyeres István)

Az emléktúra során felidézhetjük azokat a tájakat, amelyek Kós számára az alkotói háttérrel jelentették, alkotói egyéniségét formálták, és ahol igazán otthon érezte magát.

„Napkeletről jöttem a nagy hegyek, sűrű fenyvesek és kis faluk világából, ahol még álmodnak szűkszavú kemény magyarok csudás álmokat, ahol még mesélnek fehérhajjú vén nótafák nagy régi időkről, elmúlt világról, elporladt emberekről. Abban a világban sok a rom, az elárvult puszta magyar templom. És sovány a föld és köves nagyon. Ott Erdélyországban.” (Kós Károly)

A Kós Gy10 túra jellemzői

Útvonal hossza (km)	11,02	Szintidő (óra)	5
Teljes szintemelkedés (m)	407	Teljes szintereszkedés (m)	393
A túra nehézségi foka: könnyű			

Varjúvár

„...megszereztem tehát Sztánán, az állomáson is felül egy kicsi-kis darabocskát meredek hegyoldalt, s oda ragasztottam egy kicsi-kis házacska.”

Kós Károly egykori háza 1910-ben épült a sztánai állomástelepen, amely Kós munkásságának szellemi, családjának mindennapi otthonává vált.

A századforduló Európájában számos művész úgy tekintett az otthonra, mint egy újfajta életmód lehetőségére. Kós Károly számára a kalotaszegi Sztána falu mellett megépített Varjúvár jelentette az ideális életstílus megvalósításának eszközét, a nagyváros elhagyását a vidéki élet kedvéért.

„S én csak állok a hegy peremén, és tudom, és érzem minden porcikámmal most, hogy kellős közepén állok itt annak a Kalotaszegnek, mely ingyen-ajándékkal adta nekem az ő csudálatos szépségének minden gazdagságát, amit lelke kincsházában ezer esztendő munkájával gyűjtött és megőrzött.”

Eredetileg nyaralónak, művésztanyának készült, az első világháború kitörésekor előbb az építész ideiglenes, majd 1918 karácsonyától végleges otthona lett. 1925-ben bővítették kétszintes toldással. Az emeleten dolgozó-, a földszinten cselédszoba volt, míg a középső épületrészben a földszinten konyha, az emeleten hálószoba, illetve 1925-ig dolgozószoba volt. A jellegzetes toronyban alul az ebédlő, társalgó, felül a gyerekszoba, illetve 1925-ig a hálószoba kapott helyet. 1944 októberében kifosztották, néhány évig egy sztánai gazda tulajdona volt, majd a család visszavásárolta.

Szentimrei-villa

A Szentimrei-villa 1925-ben készült el. Amint a mestergerenda szövege mondja: „Épült ez a ház Isten segedelmével, a Nagyapa jószágából / Ágnesnek és Juditnak Kós Károly tervei után A.D. 1925”. Kezdetben a mai épületnek csak az északnyugati szárnya készül el. 1937-ig nyaralóként működött, akkor a Szentimrei család kiköltözött Sztánára, és így a ház szükségszerűen kiegészült a négyzetes alaprajzú toronnyal, amely Kós Károly 1925-ös tervén már szerepelt. Ugyanebben az évben (1937) épül Kós Károly harmadik és egyben utolsó háza a Sztánai völgyben, a vasútállomás közvetlen szomszédságában található nyaraló, melyet lánytestvére, Kós Szidónia és családja számára tervezett. Ha figyelembe vesszük, hogy a Varjúvár 1925-ben bővült ki egy újabb épületszárnyal, abban az évben, amikor a Szentimrei-villa épült, illetve 1937-ben, a Szentimrei-villa bővítésekor épült a nyaraló, akkor észrevehető, hogy a három sztánai ház „egymást támogatva” növekedett mai formájára.

A Szentimrei-villában lakó személyek számának növekedése miatt (Szentimrei Jenő idős édesanyját kiköltözteti Sztánára) bővült a ház is: 1942-ben elkészült egy egy-szobás lakrész, a torony északkeleti homlokzatához tapaszta. Ez a már létező, földdel fedett pincére épült, ezzel magyarázható, hogy enyhén el van fordítva az épület többi részéhez képest.

Találkozás juhászkutyákkal

A túra útvonalán többször is előfordulhat, hogy juhnyájak és működő esztenák mellett haladunk el, és az ezeket őrző kutyák felénk szaladnak. Arra számíthatunk, hogy a pásztorok nem minden esetben képesek arra, vagy törődnek azzal, hogy korábban tartsák kutyáikat.

Mint szervezőknek nincs lehetőségünk arra, hogy „megszervezzük” azt, hogy ilyen esetek ne forduljanak elő. Viszont tanácsot adhatunk arra vonatkozóan, hogy ilyen esetekben hogyan kell viselkedni:

- Ha azt észleljük, hogy kutyák közelednek, semmiképpen se gyorsítsunk (!), ne próbáljunk elszaladni, mert NINCS erre esélyünk. Ne essünk pánikba, viselkedjünk nyugodtan.
- Ha látjuk, hogy (ugatva) közeledik valamelyik kutya, hirtelen forduljunk vele szembe: ilyenkor megijed és hátrálni fog. Ezt követően nyugodtan folytassuk az utat.
- Ezek a kutyák az általuk sajátjuknak vélt területet védik a „betolakodóktól”. A terület „határán” kívül nem törődnek többé az áthaladókkal.
- A kutyákat a gyorsan mozgó célpont (kerékpáros, futó) hergeli, ilyenkor futnak és közelednek. A gyalogosan, lassan haladókat egy bizonyos távolságot (kb. 10–20 m) tartva kísérik, amíg elérik a védett terület határát. Eközben nem támadnak, csak – időnként ijesztően – ugatnak. A terület határához érkeve fokozatosan lassítanak, majd megállnak.
- Miután a lemaradó kutyáktól megfelelőképpen (kb. 100–150 m-re) eltávolodtunk, mehetünk gyorsabban is. Figyeljük, hogy a kutyák elkezdenek-e újra utánunk szaladni, vagy sem. Ha igen, tanácsos újra lassítani.
- NE dobáljuk kővel vagy egyéb tárgyakkal a kutyákat. Esetleg egy botot vagy husángot a kezünkben tarthatunk, de ne viselkedjünk támadóan.
- Lehetőség szerint, aki igényli, szerelje fel magát kutyariasztóval.

ELSŐ SZAKASZ

Sztána, vasútállomás (RAJT) – Csiga-domb (1. EP) 1,92 km, +135 m

A sztánai vasútállomástól 670 m-re megérkezünk a vasúti átjáróhoz (K-84).

Itt balra térünk a makadámúton és elindulunk a Kós-villák irányába. 240 m után (K-80) jobbra leágazik egy út a Sztána-patak völgye mentén, ezen érkezőnk majd vissza a túra végén. Tovább haladunk előre, felfelé még 170 m-t, elhagyjuk a Szent-imrei-villát.

Innen további kb. 300 métert kaptunk felfelé, majd az erdős szakaszon túl letérünk az útról balra egy füves csapáson (K-101), és megcélizzuk a Csiga-domb tetejét.

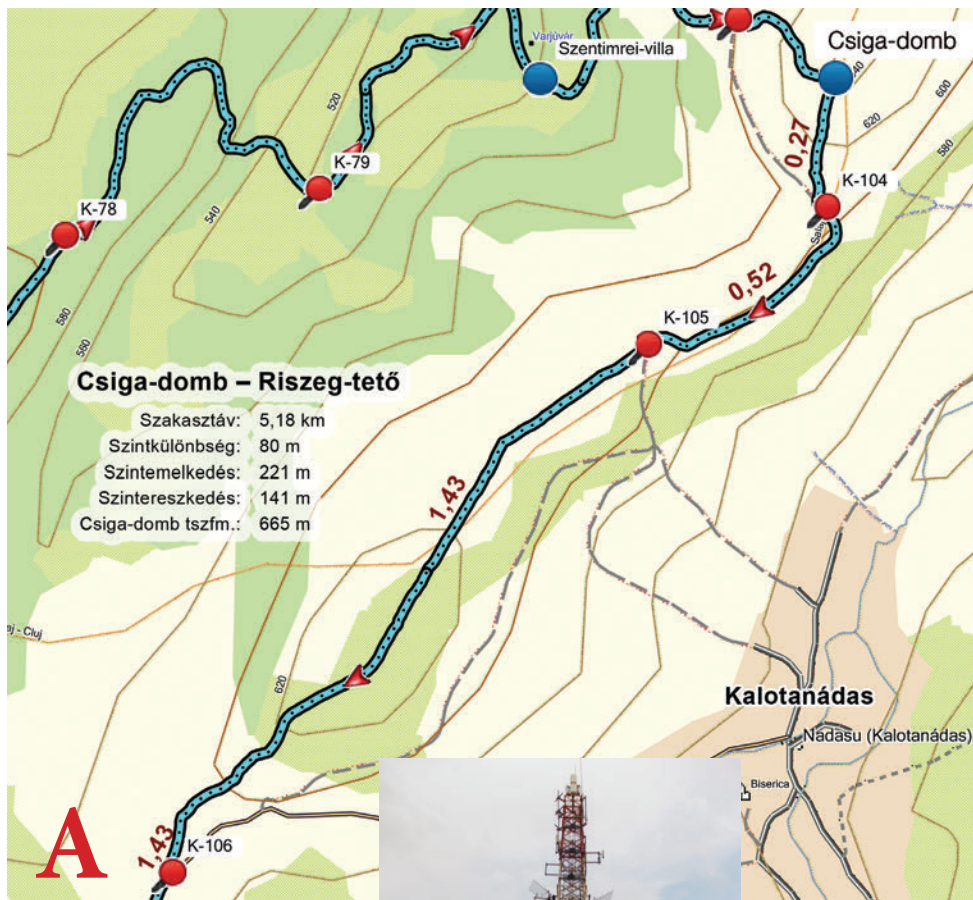

Alig 100 m után keresszünk egy szekérutat (K-102), amely balfelé egy esztenához vezet, jobbra pedig a kalotánadási földút irányába. A szekérúton jobbra megyünk egy keveset (kb. 30 m-t), majd balra, újra felfelé térünk, a jelzéseket követve, a dombtető irányába és áthaladunk a villanyvezetékek alatt.

Kb. 150 m után keresszünk egy földutat, amely a Csiga-domb oldalában vezet, szintvonalon (K-103). Innen tovább mászunk meredeken felfelé 250 m-t, amíg megérkezünk a Csiga-domb tetejére (1. EP, 665 m tszfm.).

Kilátás a Csiga-dombról

MÁSODIK SZAKASZ

Csiga-domb (1. EP) – Riszeg-tető (2. EP)

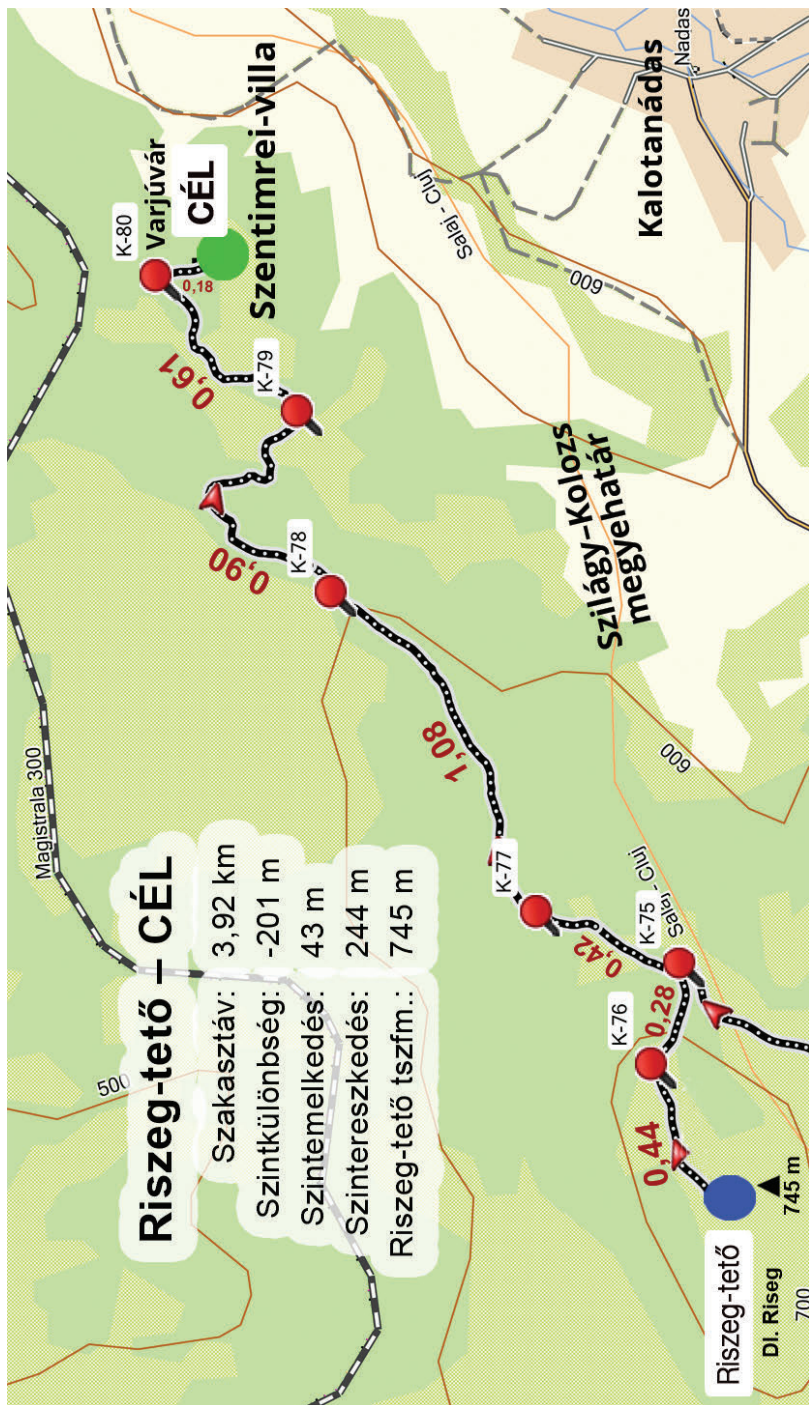
5,18 km, +80 m

Miután déli irányban meredeken 270 m-t ereszkedünk a Csiga-dombról, újra keresztezzük az előbbi földutat (K-104), és ezen haladunk tovább balra, a völgyben már látható Kalotánádas irányába. Kb. 500 m múlva jobbra letérünk a földútról egy füves szekérútra (K-105) és a Riszeg-tetőt megcélözva megyünk kb. másfél km-t a dombtetőn. Egy futballpálya kapuin is áthaladunk, majd a domb peremét követve leereszkedünk a Kalotánádas–Körösfő aszfaltútra (K-106).

Az aszfaltúton jobbra indulunk, 780 m-t gyalogolunk, majd megint jobbra térünk egy szekérúton (K-107), amely erdőszélen, gyér bozótban vagy tisztáson vezet 1,1 km-t, amíg beletorkollik a Körösfő–Riszeg-tető földútba (K-108). Ezen jobbra indulunk, majd kb. 350 m után, egy hajtúkanyarban (K-75) balra fordulunk.

Erdős részen keresztül haladunk tovább a tető felé. 300 m után, a jelzéseket követve feltérünk balra (K-76), és megcéllozzuk a tőlünk 400 m-re levő Riszeg-tetőt, a túra legmagasabb pontját (2. EP, 745 m tszfm.).

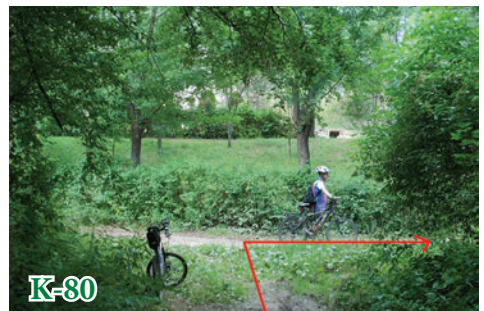
HARMADIK SZAKASZ

Riszeg-tető (2. EP) – Sztána, Szentimrei-villa (CÉL) 3,92 km, –201 m

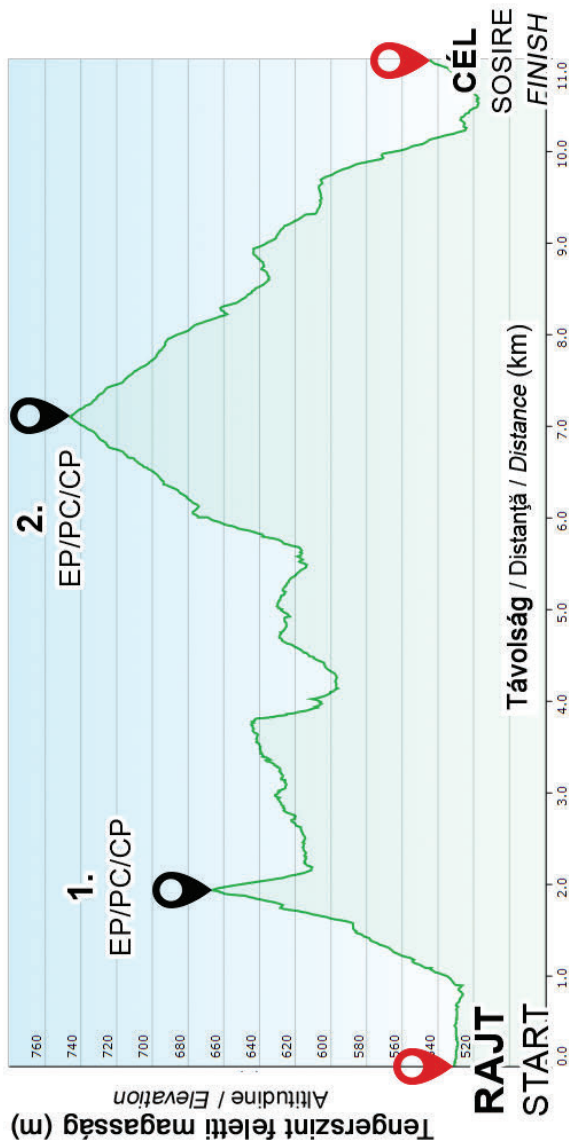
Igazolólapunk bélyegeztetése után a Riszeg-tetőről leereszkedünk egészen a K-76 MP-ig, ahol jobbra térünk a földúton. 600 m után egy útelágazásnál balra betérünk az erdőbe, és a piros sáv jelzéseket követjük. Tovább lomberdőben haladunk. 400 m után elágazáshoz érünk (K-77), innen a jelzések tovább előre irányítanak. 1 km múlva kiérünk az erdő szélére, de néhány méter után a jelzéseket követve újra be kell térnünk az erdőbe (K-78). 450 m-t az erdő szélével párhuzamosan haladunk, majd jobbra kanyarodunk a jelzések nyomán, és meredeken ereszkedünk az erdő széléig, a Sztána-patak völgyébe.

Egyenesen előre átkelünk egy tisztáson, majd a patak hídján, és balra fordulunk (K-79). A jelzett úton továbbhaladunk, és 600 m után, ahol utunk beletorkollik egy makadámútba (K-80), szemben észrevesszük a Varjúvázat. A makadámúton jobbra térünk, és kb. 200 m után megérkezünk a Szentimrei-villához, a túrák CÉLjához.

Itt a Szentimrei Alapítvány tejfölös-túrós-tepertyűs puliszkával fogja megvendégelni a túrázókat.

ÚTVONALPROFIL

ELLENŐRZŐ PONTOK ADATAI

EP	EP neve	Eddig megtett táv (km)	Célig még van (km)	Köv. EP-ig még van (km)	Tszfm. (m)	Szintkülönbség a köv. EP-ig (m)
RAJT	Sztána, vasútállomás		11,02	1,92	530	135
1. EP	Csiga-domb	1,92	9,10	5,18	665	80
2. EP	Riszeg-tető	7,10	3,92	3,92	745	-201
CÉL	Sztána, Szentimrei-villa	11,02			544	

Partnerek / Parteneri / Partners

ERDÉLYI
MÁGYAR
MŰSZAKI
TUDOMÁNYOS
TÁRSASÁG

NYILAS MISI
TEHETSÉGÁTMOZGATÓ
EGYESÜLET

Győróvásárhelyi
Református
Egyházközség

Zsoboki
Református
Egyházközség

Médiapartnerek / Parteneri media / Media Partners

Támogatók / Sponsori / Sponsors

(BNW_Systems)

nobilacasa.

Adrenalin Park
TRĂIEȘTE AVENTURA!

